

6 UČEBNÍ OSNOVY – 2. STUPEŇ

6.1 Český jazyk

6.1.1 Charakteristika předmětu

Vyučovací předmět Český jazyk a literatura je vyučován od prvního do devátého ročníku. Jeho obsahem je naplňování očekávaných výstupů vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura a souvisejících tematických okruhů průřezových témat Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání.

Předmět je formálně členěn na tři okruhy: mluvnici, literaturu a slohu.

Výuka probíhá většinou v kmenových učebnách, výjimečně i mimo školu, s žáky navštěvujeme výstavy spjaté s literaturou či venkovní lokace při výuce slohu. Klasická vyučovací hodina je pro český jazyk základní vyučovací jednotkou, nicméně některé části učiva jsou realizovány v rámci projektů.

Výuka prohlubuje znalosti žáků ve všech třech výše jmenovaných oblastech, vedeme žáky ke schopnosti správně rozumět psanému i mluvenému textu, pochopitelně také k praktickému nácvičku tvorby takovýchto sdělení, logicky uspořádaných textů. Důraz klademe též na nácvičku správného psaní, rozpoznání základních literárních žánrů a interpretaci uměleckých i jiných textů. Vedeme žáky k samostatné četbě a přesnému vyjadřování.

Vyučovací obsah této vzdělávací oblasti se částečně realizuje také v předmětech Osobnostně-sociální výchova a Mediální výchova. Podstatou však zůstává, že mateřským jazykem hovoří žáci ve všech předmětech s výjimkou cizích jazyků, tedy i při výuce ostatních oborů dbáme na spisovnost, správnost a vhodnost jazykového projevu.

Důraz je kladen na žákovu schopnost vhodně reagovat v rozličných komunikačních situacích a podle jejich specifik variovat způsob jazykového vyjadřování. Své výstupy žáci při vyučování vždy zdůvodňují a následně hodnotí sebe i druhé, včetně učitele.

Na 2. stupni prohlubujeme a rozvíjíme znalosti žáků nabyté v prvních pěti ročnících ZŠ. Rozvíjíme žákovy stylistické i kognitivní dovednosti, prohlubuje znalosti české gramatiky i literární vědy.

Některá témata, zejména z oblasti literatury, jsou realizována formou krátkodobých projektů. Dalším způsobem naplňování cílů předmětu jsou návštěvy knihoven, práce s knihou a texty na internetu. Důraz je kladen na rozvoj komunikačních dovedností, tomu je podřízena i výuka gramatiky. V rámci výuky podporujeme rozvoj čtenářské gramotnosti, zařazujeme takové metody a formy výuky, které vedou ke kritickému myšlení nad textem, jeho rozboru a další práci s ním. Propojením hodin mluvnice, literatury a slohu vedeme žáky k vnímání českého jazyka a textu jako celku.

Na druhém stupni činí časová dotace předmětu celkem 16 hodin, z toho 1 hodina z disponibilní časové dotace (v 6.-9. ročníku čtyři hodiny).

Výuka probíhá většinou v kmenových třídách, upřednostňovanou formou realizace je vyučovací hodina. Pokud to provozní podmínky školy umožňují, pak jsou početnější třídy alespoň na jednu hodinu týdně půlené.

Z vyučovacích metod využíváme často aktivizující metody a formy výuky. Pro rozvoj spolupráce žáků při řešení náročnějších úkolů využíváme skupinovou a partnerskou formu výuky. Samostatná práce žáků je nedílnou součástí. Prokazujeme respekt osobnosti každého žáka, vnímáme specifika jeho myšlení a snažíme se u něj rozvinout kritické myšlení. Využíváme i metodu brainstormingu, která umožňuje třdit nápady a dále je zpracovávat. Společnými projekty chceme v žácích vzbudit hlubší zájem o danou problematiku.

6.1.2 Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

- Pracujeme na nácviu různých způsobů učení se.
- Zadáváme takové úkoly, k jejichž splnění je nutná práce s informacemi.
- Předkládáme ke konkrétním (společenským, jazykovým i literárním) problémům protikladné (i kontroverzní) názory veřejnosti a publicistů a vedeme žáky k zaujetí určitého stanoviska a k jejich obhajobě či odmítnutí.
- Probíráme s žáky výsledky jejich práce, vyžadujeme také jejich vlastní zhodnocení kvality práce ve vyučování.
- Motivujeme žáky k vyhledávání chyb ve vlastních textech a k jejich opravě.
- Používáme odborné termíny.
- Uvádíme obsah učiva do širších souvislostí, dbáme na propojování s informacemi z jiných oborů.

Kompetence k řešení problémů

- Zadáváme problémové úkoly.
- Na příkladech z literatury (i médií) ukazujeme vhodné i nevhodné modely chování v problémových situacích.
- Vedeme žáky k formulaci a obhajobě vlastního světónázoru.
- V literárních textech se snažíme, aby žák vnímal určité chování či situaci jako problém.

Kompetence komunikativní

- Žákům předkládáme různorodé texty (publicistické, administrativní, umělecké).
- Vhodně formulovanými dotazy ověřujeme porozumění textu.
- Motivujeme k vyhledávání chyb v textu.
- Využíváme různorodá média (TV, video) k jazykovému využití, také u konkrétních textů v literární výchově vedeme žáky k jejich interpretaci – porozumění.
- Pracujeme s jejich vlastními výtvary a zlepšujeme jejich vyjadřování.
- V rámci mezipředmětových vztahů pracujeme na překladech cizojazyčných textů.
- Na základě analýzy vyvozujeme obecná pravidla.
- Vedeme žáky ke kritickému zhodnocení obsahu textu i výsledků vlastní práce.
- Vedeme žáky k tvorbě vlastních písemných i ústních sdělení v rámci vybraných slohových útvarů, na maximum podporujeme tvořivost.
- Provádíme nácvi kultivované diskuze a argumentace (částečně realizováno také v OSV – asertivní komunikace, rozlišení komunikace verbální a neverbální).
- Při ústních projevech dbáme na to, aby žák respektoval pravidla komunikace a využíval ve vhodné míře všech komunikačních prostředků (verbálních, nonverbálních i paralingválních).
- Při písemné komunikaci vedeme k přiměřenosti formy i výběru jazykových prostředků dle tématu, adresáta i komunikačního záměru.
- Motivujeme k vzájemnému naslouchání si.
- Procvičujeme spisovnou a srozumitelnou komunikaci v rámci mluvních cvičení a (řízených) rozhovorů.

Kompetence sociální a personální

- Vyžadujeme aktivitu od všech žáků, kde je to vhodné, vedeme je ke kooperaci.
- Stanovujeme se žáky pravidla a vedeme k jejich dodržování.
- Vytváříme takovou atmosféru, v níž se žák neobává vyslovit svoje názory.
- Vedeme žáky k sebereflexi.
- Chválíme.

Kompetence občanské

- Během výuky dbáme na dodržování společenských norem, upevňujeme vzorce přátelského chování.
- Utváříme u žáků povědomí o historickém a kulturním dědictví našeho národa.
- Motivujeme je k tvořivosti a k aktivnímu se zapojení do života školy a společnosti (s žáky formulujeme záznamy ze zasedání Žákovského parlamentu, žurnalistika).
- Pro práci v hodinách vyhledáváme (a žákům předkládáme k přečtení, pochopení i zaujetí názoru) texty s aktuální tematikou, pracujeme i s novinovými články, hledáme souvislosti mezi různými texty i názory i v nich.

Kompetence pracovní

- Pro zkvalitnění výuky používáme dostupných informačních zdrojů.
- Vyžadujeme od žáků zodpovědný přístup k práci (z hlediska kvality).
- Zdůrazňujeme český (spisovný) jazyk jako vhodný komunikační rámec pro další vzdělávání, při získávání zaměstnání a také výkonu mnoha konkrétních povolání.
- Ve vyšších ročnících klademe důraz na samostatnost a svébytnost projevu mluveného i písemného.

Kompetence digitální

- Podporujeme žáky při běžném užívání digitálních aplikací a služeb a jejich využívání při učení i při zapojení do života školy a do společnosti.
- Vedeme žáky k využívání digitálních technologií pro usnadnění práce.
- Při prezentaci vlastních digitálních dat vedeme žáky k možnostem kombinování různých formátů pomocí digitálních prostředků.
- Vedeme žáky k vyhledávání, získávání a kritickému posuzování informací a digitálního obsahu.
- Vedeme žáky k vhodné volbě způsobů a prostředků, které odpovídají konkrétní situaci a účelu.
- Vyžadujeme od žáků zodpovědný a etický přístup při využívání a sdílení digitálního obsahu.
- Dáváme žákům prostor ke čtení elektronických textů s hlubším porozuměním, včetně porozumění významu obrazných symbolů (piktogramů).
- Vedeme žáky ke zjištění, které čtenářské strategie jsou vhodné i pro digitální čtení, a k využívání grafických organizérů pro třídění a uspořádání informací.
- Klademe důraz na hodnocení důvěryhodnosti digitálních informací, které žáci vyhledávají, a na ověřování informací z více zdrojů.
- Podporujeme žáky v získávání dovedností a návyků spojených s psaním na dotykovém displeji a v orientaci v rozložení jednotlivých znaků, velkých a malých písmen, číslic a symbolů na klávesnici.
- Vedeme žáky k dodržování základních hygienických návyků při práci s digitálními technologiemi.
- Učíme žáky vybírat vhodné technologie s ohledem na zvolený formát sdělení (SMS, e-mail, chat) a pro sdílení výsledků samostatné nebo společné práce.
- Umožňujeme žákům využívání online slovníků (slovník spisovné češtiny, slovník cizích slov).
- Vedeme žáky k odlišení vlastního a cizího obsahu, k vnímání problematiky autorství.
- Vedeme žáky k dodržování zásad ochrany duševního vlastnictví, zejména při přípravě vlastních materiálů v digitálním prostředí včetně tvorby nových digitálních obsahů (citace.com).
- Navozujeme různé modelové komunikační situace (komunikace se spolužáky, učitelem, ostatními dospělými) a tímto způsobem vytváříme příležitosti, aby žáci rozvíjeli komunikační strategie a techniky s ohledem na komunikační situaci a záměr a volili vhodné jazykové a technologické prostředky.
- Vedeme žáky také k praktickému využívání nových technologií a aplikací podle jejich aktuální vzdělávací a komunikační potřeby.
- Vedeme žáky ke slušnému chování a respektu k ostatním; při práci s informačními zdroji vedeme žáky k dodržování autorského práva, ochraně osobních údajů a vlastní bezpečnosti, dodržování licencí duševního vlastnictví atd.

Průřezová témata, mezipředmětové vztahy

- **OSV** – samostatný předmět pro osmý ročník: správný mluvený projev – monolog (mluvní cvičení); asertivní komunikace, dialog; diskuse; schopnost předcházet v komunikaci konfliktům; porozumění druhému, pozorné naslouchání; využití každodenní komunikace; uvědomění si rozdílů mezi lidmi a jejich názory; rozvoj komunikačních dovedností – využití neverbální komunikace; rozvoj kognitivních schopností (pozornost, soustředění se na cíl).
- **VDO** – pochopení významu řádu, pravidel a zákonů pro fungování společnosti prostřednictvím seznámení se s jazykem řádů, pravidel a zákonů; média jako zdroj informací – schopnost orientovat se v problémech a konfliktech otevřené, demokratické společnosti – práce s denním tiskem; uplatňování zásad slušné komunikace a demokratických způsobů řešení; schopnost zaujmout vlastní stanovisko v pluralitě názorů, schopnost kompromisu; učí žáky uvědomovat si možné dopady svých verbálních i neverbálních projevů.
- **EGS** – osvojování a upevňování vzorců chování evropského občana a smyslu pro zodpovědnost; v diskuzi dochází k rozvíjení schopnosti racionální úvahy.
- **MUL** – seznámení se s kulturními a jazykovými menšinami na našem území; schopnost žít a komunikovat s příslušníky odlišných sociokulturních skupin; vyhledání významů slov z oblasti multikulturní terminologie: kultura, etnikum, identita, diskriminace, xenofobie, rasismus, národnost, netolerance ad.; formou např. volby vhodných textů vede k angažovanosti při potírání projevů intolerance a diskriminace.
- **ENV** – dáváme prostor pro psaní textů s tématy jako ekosystémy, podmínky života, problémy životního prostředí apod.
- **MED** – samostatný předmět pro devátý ročník: styčných bodů s jazykovou, slohovou a literární výchovou je přehršel, namátkou uvedme: schopnost analyzovat mediální sdělení, jejich interpretace z hlediska informační kvality; vnímání mluveného i psaného projevu, jeho stavby, nejrůznějších typů obsahů, výběr výrazových prostředků; osvojení základních pravidel veřejné komunikace, dialogu a argumentace; rozvíjení komunikačních schopností – stylizace psaného i mluveného projevu (proslov, projev);

Z hlediska pozice předmětu Český jazyk, komunikace a literatura v síti mezipředmětových vztahů je zcela zřejmý ten nejpodstatnější fakt, a to že čeština je vyučovacím jazykem všech vzdělávacích a výchovných předmětů (snad vyjma cizích jazyků) v rámci povinné školní docházky. Nicméně jednou za čas – podle tématu – jsou vztahy k některým předmětům silnější. Ty uvádíme samostatně.

Nepochybně však najdeme i jiné mezipředmětové vztahy, než níže konkretizované, ale to již jen výjimečně – uvedme jako příklad, že v podstatě z jakéhokoli oboru lidské činnosti mohou žáci volit témata pro veřejné (třídní) proslovy, přednášky; dále se ČJ při probírání témat jako židovská, křesťanská aj. literatura dostává do vztahu k religionistice; jestliže je řeč o futurismu v literatuře, mohou nám tu posloužit pracovní činnosti, fyzika či informatika, taktéž u science-fiction; při tvorbě životopisu, žádosti, odvolání či inzerátu zdůrazníme důležitost těchto útvarů pro trh práce – volba povolání; velmi úzká spolupráce se dá předpokládat s informatikou či dramatickým kroužkem.

- **Výtvarná výchova** – líčení (subjektivně zbarvený popis), tvorba dadaistické básně; velké vypravování v 9. ročníku – výsledná povídka poslouží jako podklad ke komiksově adaptace; obrazový doprovod k reportáži ze slohových cvičení; experimentální poezie – na cestě mezi slovem a obrazem; druhy písem – latinka, azbuka, arabské, čínské, francouzské znaky, Braillovo písmo, kaligrafie, grafologie.
- **Cizí jazyky** – možnost překládat texty; ukazovat si, co mají jazyky společného a v čem se liší (němčina, angličtina, čeština, slovenština ...); cizí jazyk je vyučován na pozadí znalosti české gramatiky; pravopis cizích vlastních jmen i přejatých jmen obecných; kultura jazyka a řeči (spisovná, hovorová a nespisovná rovina jazyka je ve všech moderních jazycích) – lze ukázat.
- **Zeměpis** – při výuce o indoevropské skupině jazyků, jazycích slovanských; při dialektologii (nauce o nářečích) – vyhledání/zakreslení jednotlivých nářečních oblastí; terminologie, psaní odborného textu (výklad, výtah, proslov, přednáška, ...).
- **Dějepis** – rozlišení různých období podle jazykového stylu – vztah mezi úrovní jazyka a společnosti, národní obrození, vznik samostatného československého státu, samostatné ČR; strukturální a nestrukturální útvary jazyka a jejich historický vývoj; historie jazyka; terminologie, psaní odborného textu (výklad, výtah, proslov, přednáška, ...); umění a kultura starého Řecka a Říma – cizí vlastní jména, cizí slova v češtině; historie a její místo v literatuře (Bible, další náboženské texty, epos, historický román, neorealismus, ...); vliv český spisovatelů na mezinárodní úrovni.
- **Přírodopis** – fyziognomie lidských mluvidel (fonetika – hlásková stavba jazyka); terminologie, psaní odborného textu (výklad, výtah, proslov, přednáška, ...); morfologie jako společný podobor (stavba rostliny či těla živočicha/stavba slova).

- **Hudební výchova** – akustika (zde i *fyzika*) při nauce o hláskách; rytmus písně a básně – společné zákonitosti; opera, muzikál – spojení slova a hudby; písničkáři, spisovatelé a hudebníci v jedné osobě; hudba jako motiv (kompozice románu, v básni, v příběhu, reprezentována postavou atd.).
- **Občanská výchova** – témata literárních děl mohou být vhodným impulsem k diskuzi na nějaké celospolečenské téma – literatura jako nositelka velkých myšlenek; pro práci s novinovými články volíme ty, které mohou žákům pomoci se zorientovat v nějakém aktuálním tématu či vhodně k rozličným tématům občanské výchovy.

6.1.3 Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

6. ročník

<i>Téma</i>	<i>Učivo</i>	<i>Žák by (se/si) měl ...</i>	<i>průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky</i>
Čtení, naslouchání ČJL-9-1-01	Interpretace a porozumění textu	- pod vedením učitele a ve společné diskuzi vyhledávat v konkrétních textech fakta a názory	
Naslouchání, mluvený projev, písemný projev ČJL-9-1-02	Slohové útvary - popis, vypravování, soukromý dopis	- v objektivních i subjektivních sděleních hledat jejich znaky a odlišovat je - vytvořit/napsat originální příběh, popis osoby či zvířete, pozvánku	
Čtení, písemný projev, mluvený projev ČJL-9-1-08	Rozvržení textu	- vytvořit osnovu textu dle hlavních myšlenek, formulovat teze textu - pojmenovat téma textu	
Písemný projev ČJL-9-1-09 ČJL-9-1-10	Základní slohové útvary a jejich rozlišení Tvoření vět a textů	- seznámit s nejčastějšími stylistickými chybami, nedostatky ve slohových útvarech, ve vyjadřování obecně - použít adekvátní styl - zkoušet psát tvořivě - využívat poznatků o jazyce a stylu ve svých písemných projevech	
Používání Pravidel pravopisu a dalších příruček ČJL-9-2-03	Jazykové příručky	- seznámit se s jednotlivými příručkami a jejich funkcí - vysvětlit, k čemu jednotlivé příručky použít - s pomocí učitele používat příručky k práci - doplňovat si znalosti o jazykové normě a základní pravidla se naučit zpaměti - nabyté znalosti využívat při tvorbě jazykových projevů	

Téma	Učivo	Žák by (se/si) měl ...	průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky
Tvarosloví ČJL-9-2-04	Slovní druhy	<ul style="list-style-type: none"> - trénovat rozlišování jednotlivých slovních druhů na základě sémantiky - samostatně určovat mluvnické kategorie u ohebných slovních druhů - rozlišovat spisovnou a nespisovnou podobu slov - z nespisovné podoby slova vytvořit jeho spisovný tvar 	
Pravopis ČJL-9-2-07	Vyjmenovaná slova Předpony a přípony Skloňování a časování	<ul style="list-style-type: none"> - aplikovat znalosti o vyjmenovaných slovech v písemném projevu - bezpečně používat pravopis předpon a přípon - správně skloňovat a časovat ohebné slovní druhy - aplikovat pravopisná pravidla ohebných slovních druhů v písemném projevu 	
Způsoby interpretace literárních a jiných děl ČJL-9-3-01	Čtení s porozuměním	<ul style="list-style-type: none"> - v díle orientovat - seznámit se stavbou textu, najít hlavní myšlenku - reprodukovat text a jeho význam 	
Základy literární historie a teorie, literární druhy a žánry ČJL-9-3-06	Struktura literárního díla Rozbor uměleckého textu	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišit jednotlivé části textu, jejich návaznost - doplnit do literárního textu slova a části vět podle smyslu - definovat základní literárněvědné pojmy (poezie, próza, verš, rým, sloka) - uvědomit zvukovou podstatu poezie, rozpoznat rým, jeho druhy - číst a charakterizovat základní literární druhy a žánry (pohádka, bajka, pověst, mýtus) - přiřadit k jednotlivým žánrům nejdůležitější znaky 	

Téma	Učivo	Žák by (se/si) měl ...	průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky
Tvořivé činnosti s textem ČJL-9-3-03	Přednes Dramatizace Kulturní deník Vlastní četba	<ul style="list-style-type: none"> - reprodukovat se správnou intonací a výrazem vhodný literární text - myšlenky v díle obsažené dokázat formulovat svými slovy - objasnit důvody, pro které se mu literární dílo či ukázka z něj líbí (nelíbí) - specifikovat své osobní literární (čtenářské) preference a zájmy - napsat sdělení o knize, filmu, divadle či výstavě nebo výletě do kulturního deníku, doprovodit jej výtvarně 	

7. ročník

Téma	Učivo	Žák by (se/si) měl ...	průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky
Čtení, naslouchání ČJL-9-1-01	Interpretace a porozumění textu	- pod vedením učitele a ve společné diskuzi vyhledávat v konkrétních textech fakta a názory	
Naslouchání, mluvený projev, písemný projev ČJL-9-1-02	Slohové útvary - popis, charakteristika	- v objektivních i subjektivních sdělení hledat jejich znaky a odlišovat je - vytvořit/napsat originální popis pracovního postupu, charakteristiku	
Naslouchání, mluvený projev ČJL-9-1-04 ČJL-9-1-05	Mezilidská komunikace, rozhovor	- trénovat různé komunikační situace, svou reakci v nich - volit vhodné jazykové prostředky (s ohledem na jazykovou normu) dle komunikační situace	
Čtení, naslouchání, mluvený projev, písemný projev ČJL-9-1-05	Spisovný a nespisovný jazyk	- odlišovat spisovný a nespisovný jazyk - při veřejném projevu (na půdě školy vždy) dodržovat zásady kultivovaného projevu	
Mluvený projev ČJL-9-1-06	Proslov na veřejnosti	- trénovat mluvený projev - uvědomovat kritéria hodnocení mluvených projevů - připravit si předem mluvený projev - posuzovat kvalitu mluveného projevu - vhodně užívat verbálních, neverbálních i paralingválních prostředků	

Téma	Učivo	Žák by (se/si) měl ...	průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky
Čtení, písemný projev, mluvený projev ČJL-9-1-08	Rozvržení textu Výpisky Výtah	- vytvořit osnovu textu dle hlavních myšlenek, formulovat teze textu - pochopit vertikální (odstavce, kapitoly, části, epizody) členění textu vzhledem k obsahu sdělení - vyhledat klíčová slova, udělat si výpisky, na jejich základě vypracovat výtah z textu	
Písemný projev ČJL-9-1-09 ČJL-9-1-10	Základní slohové útvary a jejich rozlišení Tvoření vět a textů	- definovat jejich znaky a účel - seznámit s nejčastějšími stylistickými chybami, nedostatky ve slohových útvarech, ve vyjadřování obecně - použít adekvátní styl - vyhledat v textu stylistické chyby - zkoušet psát tvořivě - využívat poznatků o jazyce a stylu ve svých písemných projevech	
Slovní zásoba a tvoření slov ČJL-9-2-02	Stavba slova Homonyma, synonyma, antonyma Slova citově zbarvená Slova jednoznačná, mnohoznačná Slova příbuzná	- vyjmenovat a rozpoznat způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov - rozumět stavbě slova - provést rozbor slova z hlediska jeho stavby - určit významové vztahy mezi slovními jednotkami	

Téma	Učivo	Žák by (se/si) měl ...	průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky
Používání Pravidel pravopisu a dalších příruček ČJL-9-2-03 ČJL-9-2-05	Jazykové příručky	<ul style="list-style-type: none"> - seznámit se s dalšími příručkami a jejich funkcí - vysvětlit, k čemu jednotlivé příručky použít - s pomocí učitele používat příručky k práci - rozlišovat vhodnost použití příruček a samostatně s nimi pracovat - doplňovat si znalosti o jazykové normě a základní pravidla se naučit zpaměti - nabyté znalosti o jazykové normě využívat při tvorbě jazykových projevů 	
Tvarosloví ČJL-9-2-04	Slovní druhy	<ul style="list-style-type: none"> - trénovat rozlišování jednotlivých slovních druhů na základě sémantiky - s pomocí učitele rozpoznávat obtížně určitelná slova a zařazovat je ke správným slovním druhům - samostatně určovat mluvnické kategorie u ohebných slovních druhů - rozlišovat spisovnou a nespisovnou podobu slov - z nespisovné podoby slova vytvořit jeho spisovný tvar - dodržovat slovní pořádek v české větě 	
Skladba ČJL-9-2-06	Věta jednoduchá Souvětí Věta a výpověď	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišit větu jednoduchou a souvětí - určit podmět a přísudek - analyzovat významy/funkce ostatních větných členů - znát pravidla pro psaní přímé řeči - určit druhy vět podle postoje mluvčího 	
Pravopis ČJL-9-2-07	Vlastní jména Pravopis morfologický a lexikální	<ul style="list-style-type: none"> - definovat základní pravidla pravopisu vlastních jmen a aplikovat je v písemném projevu - aplikovat pravopisná pravidla na jevy vyplývající ze změn při skloňování a časování 	

Téma	Učivo	Žák by (se/si) měl ...	průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky
Tvořivé činnosti s textem ČJL-9-3-03	Přednes Kulturní deník Vlastní četba	<ul style="list-style-type: none"> - reprodukovat se správnou intonací a výrazem vhodný literární text - pracovat s textem tvořivě - objasnit důvody, pro které se mu literární dílo či ukázka z něj líbí (nelíbí) - specifikovat své osobní literární (čtenářské) preference a zájmy - napsat sdělení o knize, filmu, divadle či výstavě nebo výletě do kulturního deníku, doprovodit jej výtvarně - oponovat kultivovaně protikladným názorům na výklad knihy 	
Způsoby interpretace literárních a jiných děl ČJL-9-3-01	Čtení s porozuměním Způsoby interpretace	<ul style="list-style-type: none"> - orientovat v textu literárního díla - seznámit se stavbou textu, najít hlavní myšlenku - reprodukovat text a jeho význam - myšlenky v díle obsažené dokázat formulovat svými slovy - hledat a vlastními slovy popsat jazykové zvláštnosti textu 	
Literární druhy a žánry ČJL-9-3-07	Literární druhy a žánry	<ul style="list-style-type: none"> - číst a charakterizovat základní literární druhy a žánry (cestopis, fantasy, sci-fi, deník) - přiřadit k jednotlivým žánrům nejdůležitější znaky - vzájemně porovnat vybrané ukázky jednotlivých žánrů 	
Základy literární historie a teorie ČJL-9-3-07	Struktura literárního díla Rozbor uměleckého textu Jazyk literárního díla	<ul style="list-style-type: none"> - definovat některé literárněvědné pojmy (lyrika, epika, verš, rým) - uvědomit zvukovou podstatu poezie, rozpoznat základní obrazná pojmenování - doplnit do literárního textu slova a části vět podle smyslu - v epickém literárním díle rozlišovat vypravěče od postav - charakterizovat literárního hrdinu / literární hrdiny - analyzovat krátký literární text, jeho jazykovou složku 	

8. ročník

<i>Téma</i>	<i>Učivo</i>	<i>Žák by (se/si) měl ...</i>	<i>průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky</i>
Čtení a naslouchání ČJL-9-1-01	Porozumění psanému i mluvenému textu Interpretace textu	<ul style="list-style-type: none"> - pod vedením učitele a ve společné diskuzi vyhledávat v konkrétních textech a rozlišit od sebe fakta a názory - formulovat otázku tak, aby vedla k ověření faktu v daném textu 	
Mluvený projev, písemný projev ČJL-9-1-02 ČJL-9-1-03 ČJL-9-1-07	Popis Úvaha Manipulativní texty	<ul style="list-style-type: none"> - vyzkoušet si tvorbu subjektivně zabarveného popisu - líčení - v daných textech (delší čas na seznámení se s textem) rozpoznat a svými slovy charakterizovat komunikační záměr sdělení - zvolit vhodné téma k úvaze, napsat úvahu - rozpoznat manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujmout k ní kritický postoj - v manipulujících textech najít jejich společné znaky - rozlišovat manipulativní texty od informativních 	
Naslouchání, mluvený projev ČJL-9-1-04 ČJL-9-1-06	Mezilidská komunikace Rozhovor Veřejný projev, přednes	<ul style="list-style-type: none"> - dorozumívat kultivovaně, výstižně a jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci - diskutovat o vhodnosti použitých prostředků v konkrétních situacích - uvědomovat si a formulovat komunikační zásady a normy - vést rozhovor na připravené i nepřipravené téma - přednést kultivovaný projev - uvědomovat si pravidla pro hodnocení mluvených projevů; - posoudit kvalitu mluveného projevu - vhodně používat verbálních, neverbálních i paralingválních prostředků při proslovu 	

Téma	Učivo	Žák by (se/si) měl ...	průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky
Čtení, naslouchání, mluvený projev, písemný projev ČJL-9-1-05 ČJL-9-2-01	Spisovný a nespisovný jazyk	<ul style="list-style-type: none"> - spisovně vyslovovat česká a běžně užívaná cizí slova - při veřejném proslovu (na půdě školy vždy) dodržovat zásady kultivovaného projevu - odlišit jazykové prostředky spisovné a nespisovné - z nespisovné podoby slova vytvořit jeho spisovný tvar - vhodně používat spisovný jazyk 	
Čtení, písemný projev, mluvený projev ČJL-9-1-08	Rozvržení textu Výpisky Výklad	<ul style="list-style-type: none"> - dle hlavních myšlenek textu vytvořit jeho osnovu - formulovat hlavní teze textu - vyhledat klíčová slova v textu - napsat výpisky z textu - připravit výklad z oboru, který jej/ji zajímá - orientovat se v textu, vyhledat další informace, získané informace ověřovat - formulovat na základě psaného i mluveného textu vhodné otázky - vyhledávat nezávislé zdroje informací k danému tématu 	
Písemný projev ČJL-9-1-09 ČJL-9-1-10	Základní slohové útvary, jejich rozlišení Tvoření vět a textů Administrativní styl	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišit základní slohové útvary - použít styl adekvátní účelu sdělení - vyhledat v textu stylistické chyby - využívat poznatků o jazyce a stylu ve svých písemných projevech - v rámci svých možností psát tvořivě - napsat objednávku, žádost, úřední dopis, strukturovaný životopis 	

Téma	Učivo	Žák by (se/si) měl ...	průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky
Tvarosloví ČJL-9-2-04	Slovní druhy	<ul style="list-style-type: none"> - správně třídit slovní druhy - tvořit spisovné tvary slov a vědomě jich užívat ve vhodné komunikační situaci - aplikovat pravopisná pravidla ohebných slovních druhů v písemném projevu - samostatně určovat mluvnické kategorie u ohebných slovních druhů 	
Slovní zásoba a tvoření slov ČJL-9-2-02	Přenášení významu	<ul style="list-style-type: none"> - seznámit s přenesenými pojmenováními, s nimi dále pracovat a vhodně jich využívat - rozpoznávat v textu přenesená pojmenování 	
Skladba ČJL-9-2-06	Věta jednoduchá Souvětí	<ul style="list-style-type: none"> - pochopit stavbu české věty jednoduché - rozlišit významové poměry souřadně spojených větných členů - vytvořit větu jednoduchou dle grafického zadání či z izolovaných (zpřeházených) slov - rozpoznat větu řídicí a závislou - rozlišit významové poměry mezi souřadně spojenými větami hlavními či vedlejšími - v řídicí větě vyhledat konkrétní slovo, které je vedlejší větou zpřesňováno - určit druh věty vedlejší - aplikovat pravidla pro psaní přímé řeči - vysvětlit rozdíl mezi přímou a nepřímou řečí - obsahově a jazykově správně vystavět text 	

Téma	Učivo	Žák by (se/si) měl ...	průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky
Pravopis ČJL-9-2-05 ČJL-9-2-07	Vlastní jména Skloňování a časování Interpunkce	- definovat základní pravidla pravopisu vlastních jmen českých i přejatých a aplikovat je v písemném projevu - seznámit s pravidly užívání interpunkce ve větě jednoduché i v souvětí - správně je využívat při svém písemném projevu - nabyté znalosti o jazykové normě využívat při tvorbě jazykových projevů	
Obecná poučení o jazyce ČJL-9-2-08	Český jazyk obecně Útvary českého jazyka	- seznámit s rozdíly mezi jazykem spisovným a nespisovným - rozlišit spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodnit jejich užití - definovat pojmy slang, argot a profesní mluva	
Způsoby interpretace literárních a jiných děl ČJL-9-3-01	Čtení s porozuměním Interpretace uměleckého textu	- číst text s porozuměním - vlastními slovy interpretovat smysl díla - vhodně formulovat otázky k rozboru čteného textu - definovat pojmy téma, kompozice, vypravěč, postava... - orientovat se v literárním díle, určit jeho stránku tematickou, kompoziční a jazykovou	

Téma	Učivo	Žák by (se/si) měl ...	průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky
Základy literární teorie a historie ČJL-9-3-07	Umělecké směry v literatuře Rozbor uměleckého textu Struktura literárního díla Jazyk literárního díla Literatura umělecká a věcná	<ul style="list-style-type: none"> - definovat některé literárněvědné pojmy (lyrika, epika, drama; komedie, tragédie) - analyzovat krátký umělecký text, jeho jazykovou složku - číst poezii, rozpoznat obrazná pojmenování, verše, rýmy, rytmus - uvědomit si zvukovou podstatu poezie - v epickém literárním díle rozlišovat vypravěče od postav - charakterizovat literárního hrdinu / literární hrdiny - rozlišit literaturu populárně-naučnou, literaturu faktu a publicistické žánry - vysvětlit souvislost rysů uměleckého směru s kulturně historickými pozadím doby 	

Téma	Učivo	Žák by (se/si) měl ...	průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky
<p>Tvořivé činnosti s textem ČJL-9-3-01 ČJL-9-3-03 ČJL-9-3-04</p>	<p>Vlastní četba, kulturní deník Hodnocení uměleckého textu Tvůrčí psaní Přednes Dramatizace</p>	<ul style="list-style-type: none"> - formulovat ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo - myšlenky v díle obsažené dokázat formulovat svými slovy - objasnit důvody, pro které se mu literární dílo či ukázka z něj líbí či nelíbí - diskutovat o kvalitách, oblíbě či přínosu jemu/jí dobře známé knihy, známého autora / známé autorky - specifikovat své osobní literární (čtenářské) preference a zájmy - zdůvodnit svůj názor na každý analyzovaný text - zhodnotit svou vlastní literární tvorbu i díla spolužáků - odhadnout konec krátkého, jednoduchého příběhu - tvořit vlastní literární texty podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie, doprovodit je výtvarně - pracovat s textem tvořivě 	
<p>Literární druhy a žánry ČJL-9-3-06 ČJL-9-3-07 ČJL-9-3-08 ČJL-9-3-09</p>	<p>Literární druhy a žánry</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišovat základní literární druhy a žánry (povídka, román, biografie, komiks) - na základě zadaného tématu, literárního stylu či autora vyhledat požadované informace v jednotlivých druzích informačních zdrojů - uvést vybrané výrazné představitele jednotlivých žánrů - vzájemně porovnat vybrané ukázky jednotlivých žánrů - přiřadit k jednotlivým žánrům nejdůležitější znaky 	

9. ročník

Téma	Učivo	Žák by (se/si) měl ...	průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky
Čtení a naslouchání ČJL-9-1-01	Porozumění psanému i mluvenému textu Interpretace textu	<ul style="list-style-type: none"> - pod vedením učitele a ve společné diskuzi vyhledávat v konkrétních textech a rozlišit od sebe fakta a názory - formulovat otázku tak, aby vedla k ověření faktu v daném textu - kriticky hodnotit význam faktu 	
Mluvený projev, písemný projev ČJL-9-1-03 ČJL-9-1-07	Diskuse Úvaha Manipulativní texty	<ul style="list-style-type: none"> - v daných textech rozpoznat a svými slovy charakterizovat komunikační záměr sdělení - zvolit vhodné téma k úvaze - na základě diskuze či vybraného tématu napsat úvahu - připravit příspěvky a dotazy do diskuse - zapojovat aktivně do diskuse v různých rolích - využívat zásad komunikace a pravidel dialogu - v pozici moderátora diskuse vyžadovat řídicí roli a pevně ji držet v rukou - obhájit (ne nutně prosadit) vlastní názor s použitím promyšlené argumentace - zaujmout kritický postoj k textu z hlediska sdělného i etického - rozpoznat manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujmout k ní kritický postoj 	

Téma	Učivo	Žák by (se/si) měl ...	průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky
Naslouchání, mluvený projev ČJL-9-1-02 ČJL-9-1-04 ČJL-9-1-06	Mezilidská komunikace Subjektivní a objektivní sdělení Rozhovor Veřejný projev, přednes	<ul style="list-style-type: none"> - diskutovat o vhodnosti použitých prostředků v konkrétních situacích - uvědomovat si a formulovat komunikační zásady a normy - rozlišit subjektivní a objektivní sdělení a rozpoznat komunikační záměr partnera v hovoru - vést rozhovor na nepřipravené téma - přednést kultivovaný připravený mluvený projev - posoudit kvalitu mluveného projevu - v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně používat verbálních, neverbálních i paralingválních prostředků 	
Čtení, písemný projev, mluvený projev ČJL-9-1-08	Rozvržení textu Výpisky Výtah Výklad Referát	<ul style="list-style-type: none"> - využívat základy studijního čtení - vyhledat klíčová slova v textu - formulovat hlavní myšlenky textu - vytvořit otázky a stručné poznámky k textu - připravit výpisky nebo výtah z přečteného textu - samostatně připravit a s oporou o text přednést referát - připravit výklad z oboru, který jej/ji zajímá 	

Téma	Učivo	Žák by (se/si) měl ...	průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky
Písemný projev ČJL-9-1-09 ČJL-9-1-10	Základní slohové útvary, jejich rozlišení Tvoření vět a textů	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišit základní slohové útvary - definovat účel a hlavní znaky jednotlivých slohových útvarů - použít styl adekvátní účelu sdělení - vyhledat v textu stylistické chyby - opravit stylistické chyby v textu - využívat poznatků o jazyce a stylu ve svých písemných projevech - na základě znalostí a dovedností dosud získaných vytvořit koherentní text v rámci zadaného slohového útvaru a dbát na zásady mezivětného navazování - uspořádat informace v textu s ohledem na jeho účel; - v rámci svých možností psát tvořivě - vyjadřovat své postoje ke sdělovanému obsahu 	
Zvuková stránka jazyka ČJL-9-2-01	Spisovné vyjadřování	<ul style="list-style-type: none"> - seznámit se zásadami spisovné výslovnosti, a to jak slov českých, tak i běžně užívaných slov cizích - spisovně vyslovovat česká a běžně užívaná cizí slova - odlišit jazykové prostředky spisovné a nespisovné - dorozumívat se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci - při mluveném projevu dbát na správný přízvuk slovní i větný, soustředit na intonaci, pauzy a frázování mluvy své i druhých 	
Slovní zásoba a tvoření slov ČJL-9-2-02	Frazeologie	<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlit význam běžně užívaných frazémů - pokusit vhodně užít těchto frazémů ve svých slovesných projevech jako prostředků jazykového ozvláštnění - vysvětlit účel užívání frazémů a jejich specifčnost 	

Téma	Učivo	Žák by (se/si) měl ...	průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky
Používání jazykových příruček ČJL-9-2-03	Jazykové příručky	<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlit účel jednotlivých jazykových příruček - samostatně pracovat s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a dalšími slovníky a příručkami dle potřeby 	
Tvarosloví ČJL-9-2-04	Obecná čeština Ohebné slovní druhy Neohebné slovní druhy	<ul style="list-style-type: none"> - vyvozovat z příkladů základní znaky slov nespisovných i výrazů obecné češtiny - z nespisovné podoby slova vytvořit jeho spisovný tvar - samostatně určovat mluvnické kategorie u ohebných slovních druhů - rozpoznat neohebné slovní druhy a správně je zařadit 	
Skladba ČJL-9-2-06	Věta jednoduchá Souvětí	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišit významové poměry souřadně spojených větných členů - vytvořit větu jednoduchou dle grafického zadání či z izolovaných (zpřeházených) slov - graficky rozebrat souvětí - dle grafického zadání vytvořit větu jednoduchou i souvětí - znát pravidla pro psaní přímé řeči a aplikovat je v psaném projevu - rozlišovat významové vztahy gramatických jednotek ve větě jednoduché i v souvětí - samostatně rozebrat graficky větu jednoduchou i souvětí s využitím dosud nabytých vědomostí - obsahově a jazykově správně vystavět text 	

Téma	Učivo	Žák by (se/si) měl ...	průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky
<p>Pravopis ČJL-9-2-05 ČJL-9-2-07</p>	<p>Interpunkce Psaní a skloňování cizích vlastních jmen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - seznámit s pravidly užívání interpunkce ve větě jednoduché i v souvětí - trénovat použití těchto pravidel - správně je využívat při svém písemném projevu - seznámit se s nejběžnějšími cizími vlastními jmény a jejich odchylkami od skloňování - ve vlastním písemném projevu aplikovat pravidla o psaní cizích vlastních jmen - v písemném projevu zvládat pravopis lexikální, slovotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i v souvětí - nabyté znalosti o jazykové normě využívat při tvorbě jazykových projevů (písemných i ústních) 	
<p>Obecná poučení o jazyce ČJL-9-2-08</p>	<p>Zvláštnosti slovní zásoby Slovanské (a jiné) jazyky</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nalézt v textu archaismy, historismy a neologismy - nahrazovat slova přejatá vhodnými českými ekvivalenty - zhodnotit text z hlediska slovní zásoby s příznakem expresivnosti - dětská slova, eufemismy, pejorativa, augmentativa, vulgarismy ad. - rozlišit několik základních skupin jazyků z Indoevropské skupiny jazyků - rozdělit slovanské jazyky na podskupiny a vyjmenovat jejich zástupce 	
<p>Způsoby interpretace literárních a jiných děl ČJL-9-3-01</p>	<p>Čtení s porozuměním Interpretace uměleckého textu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - číst text s porozuměním - vhodně formulovat otázky k rozboru čteného textu - uceleně reprodukovat přečtený text, jednoduše popsat strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretovat jeho smysl 	

Téma	Učivo	Žák by (se/si) měl ...	průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky
Základy literární teorie a historie ČJL-9-3-02	Autorský styl Rozbor uměleckého textu Struktura literárního díla Jazyk literárního díla Literatura umělecká a věcná	<ul style="list-style-type: none"> - orientovat se v literárním díle, určit jeho stránku tematickou, kompoziční i jazykovou - porovnat několik ukázek z díla jednoho autora a vyvodit na jejich základě poznatky o jeho individuálním stylu - uvést vztah mezi dvěma vhodně vybranými autory, literárními texty či třeba dvěma literárními díly nebo historií a jejím zachycením v díle - porovnávat různá ztvárnění téhož námětu v různých zpracováních - po přečtení ukázky popsat autorův styl jednoduchou literárněvědnou terminologií - analyzovat krátký umělecký text, jeho jazykovou složku - v epickém a lyrickém díle rozpoznat vypravěče a postavy a charakterizovat literární hrdiny - uvědomit si zvukovou podstatu poezie a její blízkost k hudbě - rozpoznat volný verš - odlišit literaturu populárně-naučnou, literaturu faktu a publicistické žánry 	

<i>Téma</i>	<i>Učivo</i>	<i>Žák by (se/si) měl ...</i>	<i>průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky</i>
<p>Tvořivé činnosti s textem ČJL-9-3-03 ČJL-9-3-04 ČJL-9-3-05</p>	<p>Vlastní četba, kulturní deník Hodnocení uměleckého textu Tvůrčí psaní Přednes, dramatizace</p>	<ul style="list-style-type: none"> - aktivně číst, o přečteném vést záznamy - popsat styl svých oblíbených literárních děl - myšlenky v díle obsažené dokázat formulovat svými slovy - objasnit důvody, pro které se mu literární dílo či ukázka z něj líbí či nelíbí - diskutovat o kvalitách, oblíbenosti či přínosu jemu/jí dobře známé knihy, známého autora / známé autorky - rozlišovat literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doložit argumenty - specifikovat své osobní literární (čtenářské) preference a zájmy - vyjádřit význam/pochopení textu jinými prostředky - vyzkoušet napsat několik vlastních literárních textů v rámci výuky určitého směru či autora, doprovodit je výtvarně - reprodukovat se správnou intonací a výrazem vhodný literární text - pracovat s textem tvořivě 	

<i>Téma</i>	<i>Učivo</i>	<i>Žák by (se/si) měl ...</i>	<i>průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky</i>
<p>Literární druhy a žánry ČJL-9-3-05 ČJL-9-3-06 ČJL-9-3-07 ČJL-9-3-08 ČJL-9-3-09</p>	<p>Základní literární druhy a žánry Umělecké směry v literatuře Literatura a film Literatura a divadlo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - definovat funkci jednotlivých druhů a žánrů a vzájemně je porovnat - uvést základní literární směry a jejich významné představitele v české i světové literatuře - posoudit rozdíly mezi hodnotnou a konzumní literaturou a svůj názor podložit argumenty - rozpoznat typické rysy literárních směrů na ukázkovém úryvku významného díla/představitele tohoto směru - zobecnit rysy uměleckého směru, pojmenovat je a vyhledat základní informace o významných představitelích a jejich nejvýznamnějších dílech - vysvětlit souvislost rysů uměleckého směru s kulturně historických pozadím doby - na základě zadaného tématu, literárního stylu či autora vyhledat požadované informace v jednotlivých druzích informačních zdrojů - posoudit rozdíly mezi literárním dílem a jeho divadelní, filmovou adaptací - zhodnotit na základě vlastního úsudku pozitiva a negativa ztvárnění určitého námětu v psané a filmové (divadelní) podobě a naopak 	